

Ngày 31/7/1974, sau ba ngày không thấy Willem Smit, 41 tuổi, đến chi nhánh của Cơ quan Tình báo trung ương Mỹ (CIA), đến tại Sở quán M ở thủ đô Montevideo của Uruguay, để báo cáo tình hình, Raul Sendrich, chủ huy chi nhánh liền ra lệnh cho các nhân viên thu thập quyên truy tìm Smit. Cảnh sát Uruguay sau khi nhận được đề nghị từ Sở quán M truy tìm đến với các công dân Mỹ tên Smit, cũng từ chối đi tra nghiệm và không mang lại kết quả.

Điệp viên CIA mốt tích tại Uruguay Willem Smit và người tiếp xúc ông là điệp viên Willem Smit vào năm 198

Ngày 4/8/1974, Sendrich liền thông báo với mốt tích của Smit cho tình hành dinh CIA ở Langley, Mỹ. Đích thân Giám đốc CIA William Casey ra lệnh cho Sendrich phải truy tìm và làm sáng tỏ cho bằng được với mốt tích của Smit để xác định có phải đó là mốt và bắt cóc, thủ tiêu hay đào thoát. Tuy nhiên, cho dù truy tìm đến đâu thì bóng dáng Smit vẫn biến mất. Ngay cả từ chối du kích cánh tay Tupamaros cũng đòi chỉ để tài tại Uruguay để các Mỹ hậu thu nhận cũng lên tiếng khẳng định là không liên quan đến với mốt tích khó hiểu của Smit.

Willem Smit sinh năm 1933 tại thành phố Richmond, bang Indiana. Năm 1953, Smit gia nhập Cục Điều tra liên bang Mỹ (FBI) và thăng tiến rất nhanh nhờ ngón nghề thám vãn giỏi. Thành tích của Smit đã được CIA để ý và đến năm 1964 Smit chính thức tuyển dụng. Nhiệm vụ của Smit được CIA giao là hoàn thành các kỹ năng thám vãn và huấn luyện các bí ẩn pháp thám vãn cho lực lượng cảnh sát và an ninh của nhiều quốc gia Mỹ Latinh để các Mỹ hậu thu nhận.

Quốc gia Nam Mỹ đầu tiên mà Smit đến thi hành nhiệm vụ là Brazil với thời gian phục vụ từ năm 1963 đến 1967. Dưới sự chỉ đạo của Cơ quan Phát triển quốc tế (AID), mốt từ chối của Chính phủ Mỹ chuyên thức hiện các hoạt động vi phạm kinh tế và nhân đạo tại khu vực Nam Mỹ nhờ hoàn toàn bộ CIA thao túng, Smit đã từ chối nhiều khóa huấn luyện nghiệp vụ thám vãn cho lực lượng cảnh sát và an ninh tại thành phố Belo Horizonte và sau đó là Rio de Janeiro.

Năm 1967, Smit quay về Mỹ để tiếp tục kinh nghiệm và tuyển dụng tại các điệp viên mới tuyển dụng của CIA. Năm 1968, Smit được lệnh đến hoạt động tại Cộng hòa Dominique. Nhiệm vụ của Smit là huấn luyện nghiệp vụ thám vãn và tra vấn cho lực lượng cảnh sát mốt của chính quyền do Mỹ thành lập để trấn áp những cá nhân và từ chối phần đời sống có mốt của quân đội

Mật tại Dominique.

Năm 1970, Smit đến Uruguay. Vào thời kỳ này, đang nổi lên các phong trào của sinh viên, công nhân và các tổ chức chính trị chống đối chính phủ của Tổng thống Juan Maria Bordaberry thuộc đảng Colorado đến của Mĩ họ thu hút vì đã đưa đến những khó khăn kinh tế, nghèo đói và tham nhũng tràn lan. Chính phủ Mĩ do lo ngại sẽ sụp đổ của Tổng thống Bordaberry sẽ tổ chức để kích động cho đảng cánh tả Frente Amplio lên nắm quyền và sẽ biến Uruguay thành một nước dân chủ xã hội nên đã ra lệnh cho CIA tăng cường các hoạt động hỗ trợ cho lực lượng cảnh sát, tình báo và an ninh Uruguay để mạnh tay trấn áp các phong trào chống đối. Không chỉ cung cấp tài chính, vũ khí mà CIA còn tăng cường các viện trợ cho các lực lượng này. Đây chính là lý do khiến Smit đến để tiếp tục công việc ở Uruguay.

Nhiệm vụ của Smit là phân biệt và huấn luyện những người phản thám vãn và chờ tra tấn những người yêu cầu đưa ra là: "Mười có kết quả thì phải đánh trúng chỗ đau nhất, vào thời điểm thích hợp nhất để buộc tù nhân phải khai ra sự thật". Smit làm việc tích cực đến nỗi còn tổ chức những buổi huấn luyện những người phản thám vãn ngay tại nhà riêng của mình ở thủ đô Montevideo. Những cựu nhân viên cảnh sát và an ninh Uruguay sau này thừa nhận rằng Smit tổng thống những người phản thám vãn và tra tấn đã mất đi với hàng chục tù nhân là sinh viên, công nhân và chính trị gia bị bắt giết vì tham gia hoạt động phản đối chính quyền. Tuy nhiên, do khéo léo giấu mặt nên những người nghi ngờ cho rằng Smit chỉ là một nhân viên dân sự làm việc tại chi nhánh AID tại thủ đô Montevideo.

Vậy mà bỗng nhiên xảy ra vụ mật tích khó hiểu của Smit vào ngày 29/7/1974. Khi kiểm tra căn nhà của nhân viên tình báo này tại thủ đô Montevideo, các nhân viên đến tra của CIA không phát hiện bất cứ dấu vết gì chống lại Smit đã bị bắt cóc tại nhà. Đột ngột, áo quần không có dấu vết của sự xáo trộn hay lẩn trốn.

Một gia nhân làm công cho Smit tên Francesca khai báo là Smit rời nhà vào sáng sớm ngày hôm ấy và không quay trở về. Các nghi vấn được đưa ra vào tổ chức du kích cánh tả Tupamaros, có thể đã phát hiện Smit chính là một điệp viên CIA nằm vùng nên đã tổ chức bắt cóc. Tuy nhiên, tổ chức Tupamaros vẫn im lặng và không tiếp xúc với những người phản thám tích của Smit. Vậy cá nhân hay tổ chức nào đã bắt giết Smit? Smit có phải đã bị tiêu hay đã đào thoát đến một nơi nào khác? Sau một thời gian dài điều tra về vụ mật tích của Smit mà không có kết quả, CIA quyết định xếp Smit vào danh sách điệp viên mật tích trong khi thi hành nhiệm vụ.

Năm 1989, xuất hiện tại thành phố Los Alamos, bang New Mexico, Mĩ, một người tên Smit có nhân dạng giống điệp viên CIA mật tích Willem Smit, tuy nhiên là cựu điệp viên CIA từng hoạt động những năm tại Nam Mỹ, đến thành phố Los Alamos của hàng xóm để kiểm tra tiến sinh sống qua ngày. Những thông tin này liên đến tại CIA và CIA lập tức tổ chức điều tra về viên của hàng xóm này. Sau một thời gian bí mật thẩm tra, CIA cho rằng đây không phải là điệp viên mật tích Willem Smit do nhận dạng khác biệt và dấu vân tay không trùng khớp. Vì vậy cho đến nay, CIA vẫn xếp Smit vào danh sách những điệp viên bị mật tích khi thi hành nhiệm vụ.

Hòa Văn (theo Spy Eyes)